

1. Klausimas

Prašome paaiškinti, kurio teisės akto nuostatos – 2026–2028 m. nacionalinės kolektyvinės sutarties (toliau – Sutartis) ar Valstybės tarnautojų tarnybinės veiklos ir biudžetinių įstaigų darbuotojų veiklos vertinimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2024 m. sausio 3 d. nutarimu Nr. 6 (toliau – Aprašas), taikomos dėl profesinės sąjungos atstovo dalyvavimo veiklos vertinimo pokalbyje.

Atsakymas

Bendroji taisyklė yra ta, kad kai tam tikrus santykius reglamentuoja ir Sutartis, ir kiti teisės aktai, valstybės tarnautojams/darbuotojams, kurie yra šią Sutartį pasirašiusių profesinių sąjungų organizacijų ir jas vienijančių profesinių sąjungų nariai, pirmiausia taikomos Sutarties nuostatos. Todėl vertinant valstybės tarnautoją/darbuotoją, kuris yra minėtų profesinių sąjungų narys, profesinės sąjungos atstovo dalyvavimo veiklos vertinimo pokalbyje klausimas sprendžiamas vadovaujantis Sutartimi.

Tuo tarpu valstybės tarnautojų/darbuotojų, kurie nėra profesinių sąjungų nariai arba kurių neatstovauja Sutartį pasirašiusios profesinės sąjungos, veiklos vertinimas atliekamas pagal Aprašo nuostatas. Tokiu atveju profesinės sąjungos atstovo dalyvavimo klausimas sprendžiamas vadovaujantis minėtu Aprašu.

2026-02-16

2. Klausimas

Ar darbdavys gali atsisakyti taikyti Sutarties 37 punktą, remiantis vien poįstatyminiu reguliavimu?

Atsakymas

Darbdavys negali atsisakyti taikyti Sutarties 37 punkto, motyvuodamas vien tuo, kad egzistuoja poįstatyminis reguliavimas. Sutarties nuostatos yra privalomos visiems darbdaviams, patenkantiems į jos taikymo sritį. Vertindami šią Sutartį pasirašiusių organizacijų ir jas vienijančių profesinių sąjungų narių veiklą, darbdaviai privalo vadovautis Sutarties nuostatomis, o tais klausimais, kurių Sutartis nereglamentuoja – Aprašu.

2026-02-16

3. Klausimas

Kokiu būdu ir kam profesinės sąjungos kolegialus valdymo organas, nesutinkantis su profesinės sąjungos nario veiklos vertinimu, gali išreikšti savo nesutikimą?

Atsakymas

Kai taikoma Sutartis:

Sutarties 37 punktas nustato, kad profesinės sąjungos kolegialus valdymo organas, nesutikdamas su profesinės sąjungos nario veiklos vertinimu, turi

teisę inicijuoti pakartotinį vertinimą dalyvaujant profesinės sąjungos atstovui. Tačiau Sutartis nedetalizuoja, kokių konkrečių būdų ir kam toks nesutikimas turi būti pateikiamas. Todėl praktikoje „nesutikimas su vertinimu“ turi būti išreikštas raštu tiesioginiam vadovui arba vertinimo pokalbį organizuojančiam įstaigos vadovui, kad jis galėtų inicijuoti pakartotinį vertinimą. Konkreti procedūra (forma, pateikimo būdas, terminai) galėtų būti nustatyta darbdavio lygmens kolektyvinėje sutartyje, darbo tvarkos taisyklėse po konsultacijų su darbuotojų atstovais, ar kitoje abiem pusėms priimtinoje tvarkoje.

Kai taikomas Aprašas:

Aprašas nereglamentuoja profesinės sąjungos kolegialaus valdymo organo „nesutikimo su vertinimu“ procedūros. Apraše numatyta tik valstybės tarnautojo/darbuotojo teisė pakviesti profesinės sąjungos atstovą stebėtojo teisėmis (41 ir 47 punktai), tačiau Aprašas nesuteikia profesinei sąjungai įgaliojimų inicijuoti pakartotinį vertinimą ar nustatyti nesutikimo pateikimo tvarką. Tokia teisė egzistuoja tik pagal Sutartį, ir ji taikoma tik profesinių sąjungų narių vertinimui.

2026-02-16

4. Klausimas

Ar į pareigas priimančiam asmeniui, atliekančiam profesinės sąjungos nario pagal Aprašo 46 punktą pateiktą prašymą tarnybinės veiklos vertinimo objektyvumo ir pagrįstumo įvertinimą, pokalbio metu taip pat turi dalyvauti profesinės sąjungos atstovas, jeigu profesinės sąjungos narys to raštu neatsisako (Sutarties 37 punktas)?

Atsakymas

Kai vertinamas šią Sutartį pasirašiusių profesinių sąjungų narys, taikoma Nacionalinės kolektyvinės sutarties 37 punkto nuostata, kuri nustato, kad profesinės sąjungos atstovas privalo dalyvauti visame vertinimo procese, įskaitant ir pagal Aprašo 46 punktą į pareigas priimančio asmens atliekamą tarnybinės veiklos vertinimo objektyvumo ir pagrįstumo nagrinėjimą, jeigu profesinės sąjungos narys raštu neatsisako atstovo dalyvavimo. Tuo tarpu kai vertinamas valstybės tarnautojas/darbuotojas, kuris nėra profesinės sąjungos narys, taikomas tik Aprašo reguliavimas, pagal kurį profesinės sąjungos atstovas gali būti kviečiamas valstybės tarnautojo/darbuotojo iniciatyva ir dalyvauja tik stebėtojo teisėmis.

2026-02-16

5. Klausimas

Ar reikėtų derinti visas darbuotojų veiklos vertinimo išvadas su profesinių sąjungų kolegialiais organais, nors profesinės sąjungos atstovas jau privalomai dalyvavo procese? Jeigu taip, kaip tai turėtų būti įgyvendinama praktikoje?

Atsakymas

Darbdaviams nereikia derinti valstybės tarnautojų/darbuotojų veiklos vertinimo išvadų su profesinių sąjungų kolegialiais valdymo organais, net jei profesinės sąjungos atstovas dalyvavo vertinimo pokalbyje pagal Sutarties 37 punktą. Sutartis numato tik vieną atvejį, kai toks organas turi sprendimo teisę – kai jis nesutinka su profesinės sąjungos nario veiklos vertinimu. Tokiu atveju raštu pateiktas nesutikimas tampa pagrindu organizuoti pakartotinį vertinimą dalyvaujant profesinės sąjungos atstovui. Visais kitais atvejais vertinimo procedūra vykdoma pagal Aprašą, be papildomų derinimų ar išvadų tvirtinimo.

2026-02-16

6. Klausimas

Ar pagal Sutarties 37 punktą profesinės sąjungos atstovo dalyvavimas privalomas, ar valstybės tarnautojas/darbuotojas tik turi teisę jį kviešti?

Atsakymas

Sutarties 37 punktą nustato, kad profesinės sąjungos atstovas dalyvauja pokalbyje dėl veiklos vertinimo. Ši formulė reiškia, kad profesinės sąjungos atstovo dalyvavimas yra privalomas, kai vertinamas profesinės sąjungos narys, išskyrus vienintelį atvejį – jei profesinės sąjungos narys raštu atsisako atstovo dalyvavimo. Kadangi profesinės sąjungos atstovo dalyvavimas yra nustatytas kaip privaloma vertinimo proceso dalis, pareiga užtikrinti jo dalyvavimą tenka į pareigas priimančiam asmeniui, o ne pačiam darbuotojui.

2026-02-16

7. Klausimas

Kam teikiamas profesinės sąjungos nario rašytinis atsisakymas dėl profesinės sąjungos atstovo dalyvavimo veiklos vertinime?

Atsakymas.

Profesinės sąjungos nario rašytinis atsisakymas, kad profesinės sąjungos atstovas nedalyvautų veiklos vertinimo pokalbyje, teikiamas į pareigas priimančiam asmeniui arba jo įgaliotam asmeniui, kuris pagal Aprašą organizuoja pokalbį dėl veiklos vertinimo. Atsisakymas turi būti pateiktas ir įtrauktas į vertinimo dokumentus, kad pokalbis būtų vykdomas be profesinės sąjungos atstovo dalyvavimo. Atsisakymas neteikiamas profesinei sąjungai,

nes tai yra valstybės tarnautojo/darbuotojo sprendimas, susijęs su darbdavio organizuojamu vertinimo procesu.

2026-02-16

8. Klausimas

Kokiu būdu ir kam profesinės sąjungos atstovas turi teisę pateikti pastabas dėl profesinės sąjungos nario vertinimo?

Atsakymas

Profesinės sąjungos atstovas turi teisę pateikti pastabas dėl profesinės sąjungos nario veiklos vertinimo pokalbio metu. Pastabos teikiamos vertinimą atliekančiam tiesioginiam vadovui arba kitam vertinimo pokalbį organizuojančiam asmeniui, priklausomai nuo įstaigos vidaus tvarkos.

Jeigu profesinės sąjungos kolegialus valdymo organas nesutinka su profesinės sąjungos nario vertinimu, jis raštu pateikia nesutikimą įstaigai, ir toks raštas tampa pagrindu organizuoti pakartotinį vertinimą.

Kadangi įstaigos skiriasi ir turi savitą darbo kultūrą, rekomenduojama darbdavio lygmens kolektyvinėje sutartyje, darbo tvarkos taisyklėse po konsultacijų su valstybės tarnautojų ar darbuotojų atstovais, arba kitoje abiem pusėms priimtinoje tvarkoje aiškiai nustatyti, kam ir kokia forma profesinės sąjungos atstovas teikia pastabas, taip pat kaip pateikiamas profesinės sąjungos kolegialaus valdymo organo nesutikimas su vertinimu. Sutartis šių detalių procedūrų nereglamentuoja, todėl jos turi būti aptartos įstaigos lygmeniu.

2026-02-16

*Atsakymai yra suderinti su Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Darbo teisės grupe